

bla de Lillet, i provenir tots dos d'un antic NP.

3) Font de *Riguans*, a l'alta Ribagorça, te. Torlarribera (XIX, 76).

Tot plegat poden ser variants revestides per un NP germànic de les arrels RIK- o RAG(1)N, totes dues molt productives (Först.): com que hi ha molts noms en -WÂN com a membre final, i en l'inicial abunden i coexisteixen els en WAN- (24 en Först.) i en WAND- (40 en Först.), probablement serà un RAGI-WÂN o RAGI-WAND, la inicial del qual correspon clarament a *Rai-* ¹⁰guan *gallarsès*; però igual es podia reduir a *Re-* i *Ri-* com en els altres dos noms. Essent hapax la -ch de *Reguanch* tenim dret a fer més cas de la terminació -uan de (1) i (3), que sembla repetir-se en la forma de Farfanya.

REGUARD

Poblet del Pallars, agre. a Senterada, a l'esq. del baix ²⁰Flamicell, una desena de k. al N. de la Pobla de Segur. En una breu enq. local de 1962-64, vaig oir pron. *reguárt*.

MENC. ANT. 1066 i 1094: *Reguard* (Valls Tab., *Priv. V. d'Aneu*, pp. IX i XIII). Són els docs. datats ²⁵de 1064 i 1094 en el *Li. Fe. Ma.*, § 46 i § 49 (I, 61, 63), on el *castrum de Reguart* és objecte d'un intercanvi entre els dos comtes pallaresos Artal i Ramon; 1055-1098: *castro de Reguard* (o. c., § 106); 1359: *Rigart* (*CoDoACA* XII, 78).

HOMONIMS. 2) Devia ser a l'alta Segarra, crec en el te. d'Ossó de Sió, car en un doc. de 1089 apareix dues vegades, afrontant amb *Bello Videre* [Bellver de Sió] un «locum quod vocant *Reguard*» (llegit a l'Arx. de Solsona).

3) Altra forma del nom del riu *Guart* o riu de Queixigar, afl. dr. de la N. Ribagorçana, que provinent de Queixigar, hi desemboca després de travessar els termes de Castigaleu i Tolba. 1534: «el río llamado *Reguart*» (Moner, *Bibl. Escr. Ribagorzanos*, p. 72). ⁴⁰Com que (2) i (1) són noms de poblats, probablement amb castell, és possible que aquest també hagi pres nom d'un castell; possible també que tots tres vinguin d'un NP antic. De tota manera és més probable que l'altra forma *Guart*, resulti d'una mutilació de *Reguard*, per haver-se cregut que *Re-* era la coneguda variant de *Ri-* que s'aglutina, avantposada, a molts noms fluvials (veg. l'article *Ri-*, *Re-*, infra), com en *Relat RIVUS LATUS*, *Repiaix* etc.; car la forma *Guart* en el nom d'aquest riuet només m'és coneguda per dades orals o recents, i no té fàcil explicació etimològica.

ETIM. A) Potser un NP germànic amb bases possibles *Regubard* (Först. L, 241), *Hrodward* (Först., 916), *Ricward* (Först., 1270), i especialment *Redward* ⁵⁵(Först., 1218), el primer i l'últim molt fàcilment adequats fonèticament, sobretot REDWARD, format amb una arrel molt fecunda, tant com *Ricward*, però la *i* llarga d'aquest destorbaria un poc més. A tot el Nord del Princ., són molt nombrosos els noms de poblacions ⁶⁰

provinents d'un NP germànic, majorment si foren nom d'uns castells; i també s'hi dona repetidament el cas de rius menors o mitjans provinents d'un NP (*Fluvià*, *Gaià*, *Francolí*, *Set*, *Ricardell* etc.) i altres més discutibles.

B) És versemblant que tots tres noms comencessin per designar un castell, com en el de tants alous i poblacions mitjanes o petites de les nostres terres del Nord, com consta en els documents de (1), que està en un lloc estratègic, tapant la via, ribera amunt, del *Flamicell*, i prop dels castells d'Erinyà, Montsor i Segú, dels quals pogué ser un fort avançat; en el (2) hi ha les torres de Montfalcó i Castellnou de Montfalcó (i potser no fou sinó un nom duplicat d'un ¹⁵aquests dos agre. d'Ossó); i el (3) pot pendre nom dels forts castells d'Entença i de Casti-galeu, vora els quals passa.

Doncs, pot haver nascut d'un ús epitètic del cat. ant.: *reguard* 'perill militar', 'exposició d'un atac', cf. «Que'ls ditz castells, almenys en temps de guerra e de companyes, sien bé gardatz» en un doc. rossellonès de 1378. Desclot fa dir a Pere el Gran, en el curs de la retirada de la seva audaçíssima expedició a Bordeus en desafiament del rei francès: «Açò no és loch de dormir, que encara som en terra de gran *reguart*» (1005, i dos passatges anàlegs en la crònica); i en sé encara 2 o 3 de coetanis.

No és possible decidir sense vacil·lació entre A) i B), encara que aquest em sembla molt convincent. Són ³⁰recusables dos arguments que es podrien fer valer: *Bellreguard*, poble de la comarca de Gandia: en realitat ha resultat ser disfressa d'un nom aràbic, per més que sigui disfressa inspirada en la idea de l'ètimon de (B). I la forma *Rigart* de la menció de (1) ³⁵a. 1359 no reforça la possibilitat del NP RĪCWARD perquè és d'un cens ple de faltes de còpia i inexactituds varies.

REGUER

I altres derivats de *rec*. Cf. *DECat* VII, 165b41-166a60.

Com a noms de lloc, i també com a genèrics toponímics se'n troben molts en els Pirineus, sempre designant barranquets naturals: a Boí *lo regé de Tomàs* (barranquet afl. esq. Rib. de St. Nicolau) i sengles a Caregue, Braní, Oliana, Bassella, Castellar d. l. Rib., Riner, Vallcebre.

Més derivats:

Trauca-sa-reguera el fem., amb *traucar* 'perforar' (cf. *DECat*, art. *trau*), a Castellnou dels Aspres (1960).

Regueret del Juncillo, entre Cotes i Sumacàrcer (1962).

Reguerany, canal submarina enfondida entre dues parets de roca, mar endins de Cambrils, en línia amb les senyes d'Escornalbou i *L'Aurora* (Casac. 1926).

Reguers, V. *Raiguer Rei* (Reig), V. *Rajadell Reig*, V. *Puig-reig*